

JUSTIITS- JA DIGIMINISTEERIUM

Sandra Särav-Tammus
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
info@mkm.ee

Teie 29.09.2026 nr 2-1/3352-1

Meie 20.10.2026 nr 8-4/7043-2

Vastus arvamuse küsimisele

Lugupeetud Sandra Särav-Tammus

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium soovib arvamust Vabariigi Valitsuse 26. augusti 2010. määruse nr 123 „Volituste andmine tootele nõuete ja vastavushindamise korra kehtestamiseks ning turujärelevalveasutuse määramiseks“ (edaspidi *määrus nr 123*) vajalikkuse ja ajakohastamise kohta.

Enne Teie kirjas püstitatud küsimustele vastamist märgime, et turujärelevalveasutuste määratlemise puhul tuleb muuhulgas lähtuda ka Vabariigi Valitsuse seaduse § 44 lõikest 1, mille kohaselt on riiki volitatud esindama valitsusasutus või muu riigiasutus seadusest, oma põhimäärusest ja teistest õigusaktidest tulenevate ülesannete täitmisel. See tähendab, et kui Teie tehtava revisjoniga muudetakse ka viisi, kuidas turujärelevalveasutusi kindlaks määratakse, siis uuendatud lähenemine peab jätkuvalt arvestama eelviidatud nõuet.

Saame aru, et määrus nr 123 peamine eesmärk on olnud 1) toote nõuete ja vastavushindamise kordade kehtestamiseks ennekõike juhul, kui tegemist on Euroopa Liidu direktiivi ülevõtmise olukordadega ja 2) vajadusega määrata nende toodetega seotud turujärelevalveasutused.

Vabariigi Valitsuse seaduse 4. peatüki 4. jaost (ministeeriumide valitsemisalad), peaministri korraldusest nr 88 „Ministrite pädevus ministeeriumi juhtimisel ja ministrite vastutusvaldkonnad“ ning ministeeriumide põhimäärustest tulenev pädevusjaotus ei pruugi alati olla piisavalt selge, et võimaldada määruses nr 123 nimetatud tooterühmade puhul kindlaks teha valdkonna eest vastutavat ministrit. Määrus nr 123 seda teatavas osas küll aitab ületada, kuid mitte täielikult – ta ei anna selgust, mida teha nende toodetega, millele kehtivad nõuded otsekohalduvast õigusaktist (näiteks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest) kui ka samale tootele kohalduvast direktiivist. Seda ka olukorras, kus Euroopa Liidu õiguses oleva direktiivi või määruse kohaselt peab liikmesriik määrama ka turujärelevalveasutuse, kes teostab tolle õigusakti nõuete üle järelevalvet.

Näiteks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/2847, mis käsitleb digielemente sisaldavate toodete küberturvalisuse horisontaalseid nõudeid ja millega muudetakse määrusi (EL) nr 168/2013 ja (EL) 2019/1020 ning direktiivi (EL) 2020/1828 (edaspidi *küberkerksuse määrus*), puhul ei pruugi eelviidatud õigusaktid olla piisavad, et valdkonna eest vastutavat ministrit kindlaks teha. Selle põhjuseks on asjaolu, et küberturvalisuse valdkond on horisontaalse valdkonnana justiits- ja digiministri pädevuses, kuid küberkerksuse määruse kohaldamisala hulka kuuluvad ka tooted, mis võivad olla pigem mõne muu ministri pädevusvaldkonnaga seotud.

Eeltoodu ilmestamiseks esitame mõned asjakohased sätted küberkerksuse määruse artiklitest 2 ja 3 ilmestamiseks, milliste toodete suhtes seda määrust üldreeglina¹ kohaldatakse:

¹ Küberkerksuse määruse artikli 2 lõiked 2 – 7 täpsustavad, millistele toodetele seda määrust ei kohaldata (nt meditsiiniseadmed jne).

- *Käesolevat määrust kohaldatakse turul kättesaadavaks tehtud digielemente sisaldavate toodete suhtes, mille sihtotstarve või mõistlikult prognoositav kasutamine hõlmab otsest või kaudset loogilist või füüsilist ühendust seadme või võrguga andmeside eesmärgil. (artikkel 2 lõige 1);*
- *„digielemente sisaldav toode“ – tarkvara- või riistvaratoode ja selle andmete kaugtöötluslahendused, kaasa arvatud tarkvara- ja riistvarakomponendid, mis lastakse turule eraldi (artikkel 3 punkt 1);*
- *„andmete kaugtöötlus“ – andmetöötlus, mis toimub distantsilt ja mille jaoks tootja on projekteerinud ja välja töötanud tarkvara või mille jaoks on selline tarkvara projekteeritud ja välja töötatud tootja vastutusel ning mille puudumine ei laseks digielemente sisaldaval tootel täita üht oma funktsiooni (artikkel 3 punkt 2);*
- *„tarkvara“ – elektroonilise infosüsteemi osa, mis koosneb arvutikoodist (artikkel 3 punkt 4);*
- *„riistvara“ – füüsiline elektrooniline infosüsteem või selle osa, mis suudab digitaalandmeid töödelda, talletada või edastada (artikkel 3 punkt 5);*
- *„loogiline ühendus“ – tarkvaraliidese kaudu teostatav andmesideühenduse virtuaalesitus (artikkel 3 punkt 8);*
- *„füüsiline ühendus“ – elektrooniliste infosüsteemide või komponentidevaheline ühendus, mis realiseeritakse füüsiliste vahenditega, muu hulgas elektrilise, optilise või mehaanilise liidese, traadi või raadiolainete kaudu (artikkel 3 punkt 9);*
- *„kaudne ühendus“ – selline ühendus seadme või võrguga, mis ei toimu otse, vaid sellise seadme või võrguga otse ühendatava suurema süsteemi raames (artikkel 3 punkt 10).*

Eeltoodu on üks näidetest, miks määruse nr 123 kehtestamisega seotud volitusnorm (toote nõuetele vastavuse seaduse § 5 lõige 4) kui ka nimetatud määrus tuleks komplekselt üle vaadata turujärelevalveasutuste määratlemise teemal – ennekõike Euroopa Liidu otsekohalduvate õigusaktide kontekstis. Sellega koos tuleks ka üle vaadata toote nõuetele vastavuse seaduse § 50, mis määratleb samamoodi turujärelevalves osalevate asutused kui ka iga sellise asutuse riikliku järelevalve teostamise ülesande seoses konkreetsete toodete kategooriatega. Samas Euroopa Liidu otsekohalduvate õigusaktides toodetele ette nähtud ohutusnõuete osas eelduslikult puudub vajadus määruse nr 123 rakendamist muuta, kuna tegemist on otsekohalduvate nõuetega.

Kokkuvõtlikult peab eelmainitud läbivaatamiste tulemusena olema õigusselguse ja rakendatavuse tagamiseks Eesti õigusaktidest arusaadav, milline asutus on millise toote puhul turujärelevalveasutus.

Lisaks eeltoodud teemadele tuleks ka laiemalt analüüsida ja selgeks teha, mil moel tuleks edaspidi Eesti õigusaktides reguleerida toodetega seotud vastutuse küsimus. Näiteks, kui võrrelda toote nõuetele vastavuse seaduse 7. peatükis ette nähtud väärtekoosseisusid, siis nende ülemmäärad ei ole võrreldavad haldustrahvidega, mis on ette nähtud küberturvalisuse määruse artiklis 64. Seetõttu peab saama ka selgus, mil moel tuleb Euroopa Liidu õigusaktide ülevõtmisel või rakenduslike sätete loomisel reguleerida vastutusega seotud sätted – kas lisades need näiteks toote nõuetele vastavuse seadusesse või tuleks need ette näha mõnes valdkonna eriseaduses, mis konkreetse tootega on rohkem seotud.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Tõnu Grünberg
asekantsler

Raavo Palu
raavo.palu@justdigi.ee